

BRATRSKÁ POMOC MEZI AUTOKRATY

Počátkem ledna se odehrálo ve středoasijském Kazachstánu, který kdysi býval jednou z republik Sovětského svazu, lidové povstání. **Naštvaní lidé vyšli do ulic, zapálili několik státních budov, zničili stovky aut a došlo i na rabování obchodů.**

Ve stručnosti: Kazachstán je devátým největším státem na světě, i když čítá jen asi 19 milionů obyvatel. Je to země bohatá na nerostné suroviny, včetně ropy a zemního plynu. Toto **bohatství ale ovládá úzká (pohádkově bohatá) ekonomická elita, zatímco miliony lidí žijí v chudobě** a v přepočtu vydělávají jen několik tisíc korun měsíčně. Zemi vládne prezident Kasym-Žomart Tokajev, kterému předal žezlo dlouholetý samovládce Nazarbajev, jenž budoval svůj kult osobnosti, o čemž svědčí jeho všudypřítomné sochy, a který se nijak nevzdal svého vlivu. Prezidentské volby byly předem připravenou událostí, a to včetně výsledku.

Povstání s požadavkem na stabilizaci cen plynu začalo v Žanaozenu – městě, kde v roce 2011 represivní složky během stávků pobily nejméně 14 dělníků stávkujících za lepší pracovní podmínky a vyšší mzdy na ropných polích. Největší nepokoje proběhly v městě Almaty, neměly vůdce ani centrální řízení, probíhaly spontánně a za účasti různých sociálních skupin. **Autokratický prezident Tokajev udělal to jediné, co umí – poslal ozbrojence na vzbouřené obyvatele, které označil za teroristy.** Vedle toho se postaral o odstříhnutí lidí od internetu, aby se nemohly informace o povstání a represích šířit do světa a lidé měli stíženou vzájemnou komunikaci. Režim záhy ohlásil, že se mu při „protiteroristické operaci“ podařilo „zneškodnit desítky útočníků“. Výsledkem této velmi krátké čistky mezi odpůrci režimu je oficiálně na 225 mrtvých a 2600 zraněných. Tisíce lidí byly zatčeny.

Krvavé potlačení povstání stvrdily zhruba čtyři tisíce vojáků, které si Tokajev pozval ze zemí postsovětské Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti – to jest především Ruska následovaného Běloruskem, Arménií, Tádžikistánem a Kyrgyzstánem. „Bratrská vojska“ se po „stabilizaci“ situace stáhla. Tokajev se následně historicky prvně vyslovil kriticky ke svému předchůdci a vyslovil jisté přísliby reform. Zároveň s tím nechával zatýkat odpůrce režimu. Žádní teroristé ale představeni nebyli, až na jedno vynucené přiznání v kazašské televizi, kde zmlácený člověk přiznával, že byl najat za peníze, aby se následně ukázalo, že jde o kyrgyzského jazzového pianistu, jenž byl po protestech kyrgyzské ambasády propuštěn.

Těžko věřit, že by došlo k nějaké změně, nanejvýš ekonomické elity země využijí situaci, aby vyhodily někoho z kola ven, **stabilizovaly své vlastní pozice a utužily stávající kapitalistické pořádky.**

Ruský režim předvedl, že stále ví, co to znamená na požádání autokratů poskytnout „bratrskou pomoc“. Nám se toho „požehnání“ dostalo v roce 1968. Sovětské doby jsou pryč, jen co se názvu týče, na imperialistické dědictví této éry navazuje Putin více než ochotně. A nejde mu jen o získání vlivu na sousední stát s výrazným ekonomickým potenciálem. Jako **každý autokrat má strach z toho, že případné úspěšné povstání by mohlo být inspirací** i pro obyvatele Ruska, pro které přestává pomalu, ale jistě být milovaným otcem vlasti. Proto se země Smlouvy tak moc podobají v mnoha směrech, ať už to jsou zmanipulované volby, likvidace opozice nebo tvrdá represe proti každému projevu neposlušnosti. Putin to řekl jasně: „Nenecháme nikoho ve svých domovech destabilizovat situaci a provádět takzvanou barevnou revoluci.“

Ale nejde jen o autokraty, kteří dokážou nalézt společnou řeč při vědomí, že ohrožení obyvateli země jednoho, může znamenat i ohrožení toho druhého. **Na stabilizaci diktatury mají zájem i další. Například západní těžbařské společnosti,** pro které nepokoje znamenaly výpadek při generování zisků. Nezapomínejme, že 70 % procent těžby kazachstánské ropy kontrolují zahraniční firmy. **Evropská unie včetně Česka do Kazachstánu dováží výzbroj.** Podle výroční zprávy ministerstva průmyslu a obchodu o kontrole vývozu vojenského materiálu za rok 2020 byly aktivní licence umožňující export za necelých 410 milionů korun. Využil se údajně jen zlomek, o rok dříve ale šlo o více než desetinásobek. Vývoz byl povolený i pro „látky na potlačování nepokojů“. Najdou se i další stopy Západu. Například američtí a britští vojáci se podíleli na mezinárodních cvičeních kazachstánské armády, kde se mimo jiné nacvičovaly zásahy s obuškami proti davu. Režim ale zatím zůstal u použití střelných zbraní, ty mají mnohem průraznější potenciál zastavit lidové nepokoje.

My, anarchisté a anarchistky, jsme podpořili povstání na nevelké demonstraci v Praze, protože je nám jasné, že neprivilegované vrstvy Kazachstánu nenašly nikde žádnou velkou oporu. **Naprostá většina států a jejich představitelů totiž drží spolu, pokud jde o drzost lidových mas domáhat se zlepšení svých životů a brzdit kola kapitalistické mašiny.**